

Ustali su s ljubavlju klasja i grozdova
mladići kao srebrni šum grmlja
i odbranili krila dana i poljubac lišća
i rosu života na dečjim usnama.

Ustali su mladići lepi kao zvezdana šuma
i poljubac zemlje poneli na pletcima
i svoju nežnost rasuli kao stabla zore
i ušli u zemlju kao sunce u planine.

Ustali kao zelen-plima mladići
i viđici hrabrosti su nikli iz njihovih dlanova
i oči su im bile smeće kao polja
kada je ptica kljunom u drvo zapisala pesmu.

I zlato života je bljesnulo iz njihovih mišica
dok su kao nehajna svetlost stajali pored grude
braneći dimljive oči reka i muziku kretanja
kao cvetovi koji su grlili bičke.

I narastao je od njih hod čoveka
kao golubija plima lišća, kao plamen,
sunce kad kljunom u drvo zapisala pesmu,
i ptica kad baca zrno u jedro ravnice.

Ustali su mladići kao leptirasto nebo što sanja
jednog jutra mirisnog kao urna i nemirnog kao
dizalice što se pod cvrkutom sele,
za rasut derdan pejaža.

za brda, modro usnula usred mojih reči,
za moja cvrkut-koračanja i gnezda,
puna stihova bosih.
Ustali su kao ruke jednakosti mladići.

Ustali su kao srebrno pijanstvo grana
mladići kao zeleno srce tišina,
mladići kao biazde ljubavi,
kao sjaj zemlje i strane jablana.

Ustali su kao gorde beline
što dižu na svom čelu otadžbinu zore,
mladići nežni kao svet u srebrnim očima voda što sanja,
kad plete oko šume četku snova.

Rasuti su kao zvezdane širine
za polet-mašine i za nebedore
oko kojih je ovižen konac mesečine,
mladići jaki kao rose pesmovanja.

u stabilima zagrljaje što nam njšiu,
u gradu, lepom kao lebdaj plice,
u cvrkutavim grudima devojke,
u ljiljanu dana što gleda na mojim usnama.

I kada su pali grudima podižući zoru,
zvezdani žubori plakali su za njima,
grlice, kada su devojke granje digle smehom,
planine, tihe kao poljubac

i dosnevak grada ispod svile oblaka.
Poneli su samo svežanj snova sa sobom
za cvet visine što lije zvezdane mirise
vrh plamen-cvetanja raspevanih grana,

oni koji su pali u svili beline mlade
da budem brazda, azur i lepršava trava,
oblaci ljubavi i zvezdanih pupoljaka pesma,
grad okičen sjajem ptica

i klasje žita od slobode sna.
O, topli krvotok lišća, sa prvom plačem ždrala,
o, srebropitico nebe i srebrotabla reke,
o, doline kao golubice oborenog cvetnog drveća,

o, mramorna roso ljudi, o, suncograda s bakarnih grana brda,
najlepši cvet mora što vatru prope od strele više,
o, vrtoviđice što novi šim uplete u ševe,
najlepše breme koje val ponese,

u drhtavoj kapljici cveta sam
devojka, sa kajom od dima mora i od srebra vidika,
besana munja suncokreta dok gori za zidom moga glasa,
dok ptice, pomešane s laticama, počinju pesmu.

O, sva stabla, o, svi cvrkuti na reči
neka progovore na mojim usnama
između jednog cveta i jedne samoće kao zlato svetlosti
koje su tražile mladost, prvotulo kretanje kiše.

Sa stabilima raširenim nosim pesmu vidika i ljiljanodaljina,
more, sa koratnim cvetom sunca u usni.
I dok nam putevi u stopama cvetove kuju, mladost smo,
duge mojih pletenica, svijene oko cvrkuta predela.

proleće vetra, kiša kao sunčana igra reči,
uprilelenio voda, krunice što nose mi zvezdane žubore,
na svodu belih vitlora što me iznose kao srebro lasta
dok sanjam, od puteva belja i kao puteva mesečine granje.

I kada ptice prosnu rosu rima na zvezde,
biću najlepša savezka koja su cvetovi na usnama poneli,
biću iskrilikina najlepših zorođrhtavih stabala,
kap rose što munjokirilo otkucava u srcu

i pesma, cvet koji žubor iskiva u oči kamenoreske.
između sunca i mog lica grle se brda.
Poljubac krošnje sa zvezdovodom krila noću se njiše,
da budem nebogrozd života,

slična cvrkutu zvezda u oranju
i svetlopro more, more snova
ispod rumenila mog kapljastog hoda,
more predamnom, sa katarkama bdenja na mojim grudima.

I zvezde tako govore kao četlikosutra u našem osmehu,
koji smo poneli u cvetnim orozima naših očiju,
zorođrhtari ove barjakozore preko talasotih zemlje,
sa putobranima od granate slutnje sunca u našim mišicama.

I kada svane gvozdeni vrtlog vetra
i urtanje belih voda okuje šume u zvezdane balade
biću brega transpore crčaka, proleće bujice s ramena,
devojka koja utisnu poljubac u lišće,

mladost kao zalepršala nevinost lišća iz neba cvetogrlnog,
jednakost lepa kao zvezdokula ljubavi sa naših dlanova,
ptice koje lete kao tovari dana na radničkim rukama,
reč jednakost od belih otkucava reke ispod krovova svitanja.

aleksandar b. kostić

Taj monolog sam zapamtio ovak:

„Toliko stalnih promena, novih propisa
i otkrića da su nam još potrebni novi propisi,
toliko izmena nastavnih programa,
granica srezova i opština, toliko novih
kuća od kojih gradovi zabele, pa
posle prve kiše zasive, toliko integracija,
pa dezintegracija, pa ponovo integracija
u privredi. Znaite već sam pomalo umoran.
Kad smo naučili da živimo tom
brzinom? A vi volite li promene?“

Hteo sam da mu kažem o nekim spono-
stima te brzine, o razlozima za neka ne-
strpljenja, o zadremalosti neobrijanog od-
pisanog čoveka koji se ljuljao na kolima u
razvučenom vojvodanskom pejažu, ali
čuo sam. Otpor umornih treba poštovati
i ne uzimati u obzir.

Noćektivni otpor počeo sam da nala-
zim na relacijama o kojima se kod nas
mnogo ne razmišlja. One su, međutim,
jedno veliko ogledalo. Beležim bez reda
detalje sa tog ogledala. Takvi detalji mi
uvek postavljaju pitanje — treba li poštovati
tradiciju i sve nepromenjeno drukčije sem
u ime sadašnjeg i možda nekog budućeg
dana?

Zena koja ima trosoban stan brbljivo je
objašnjavala kako treba napraviti bider-
majersku oazu — dovoljan je i samo je-
dan komad, na primer — ovakav divni
bidermajer orman. U stvari, bio je vrlo
ružan, nepraktičan, mrtvački mračan, ne-
zgrapzan, otrcan. Ali u primanju te mode,
o kojoj smo u Baumeisteru ili Domusu
mogli da čitamo pre šest-sedam godina,
bilo je nečeg što nije samo moda — bio
je to protest ne samo protiv naše verzije
modernog nameštaja, zbog njegove pseu-
domodernosti, već jedno sentimentalno
vraćanje na nešto staro, iskličeno, komot-
no, trajno, ne samo snobovski gest, već i
otkrivanje svog pravog, inertnog ukusa.

U jednom uglu, u staklenoj vitrini sta-
jala je ogromna u srebro, valjda i u zlato
i drago kamenje okovana, crvenim somo-
tom presvučena, stara knjiga, koja je je-

dina bila na onoj strani vremena, dok je
ceo veliki međunarodni sajam bio na ovoj
strani. Ali, tako je samo izgledalo. Tu knji-
gu je nedavno napravio slikar Radomir
Stević — Ras sa nekoliko saradnika. Njene
stranice su od furnira finske breze, a na
njima su otisli grafički ukrasi i tekst
Dositėja Obradovića u više boja. To je
vrlo skupa knjiga. Na prošlom Sajmu
knjiga slično je pokazala grupa „Sintez“.
Sve češći su ponositi oglasi o govore
o bibliofilskim izdanjima, o skrupenosti
tih izdanja, o malom broju primeraka, o
originalima. Uzbudjenje treba da izazove
to — skupocene originali.

Sta znači danas napraviti rukom skupo-
cenu knjigu kakva se pravila nekad, kad
je knjiga bila dragocena retkost i relikvija?
Nostalgija za tim njenim feudalnim dosto-
janstvom, otpor prema svetovnom, demo-
katskom preuzimanju duhovnih kompe-
tencija, prema moći mašinizacije, prema
serijskom, masovnom umnožavanju protest
protiv nevelikeposti i jeftinosti masovne
proizvodnje, otpor prema tom nemanju vre-
mena, prema tog praktičnosti, prema tog
pokretljivosti i savremenosti zbog kojih
knjiga nema teške kopče i ramove, nema
rukum muktropno iscrtavana slova, nema
smetnje da bude stavljena u tašnu, džep,
na orman ili bačena kroz prozor voza kao
kutija od cigareta? Sta još sada znače
ta naknadna, neizvorna, podržavajuća na-
prezanja da se stvara nešto za ljude i na-
čin života koji su već odavno otišli? Sta
znači epidemija bibliofilskih izdanja i briga
od kog otiska je grafika original, a od kog
nije, šta znače numeracije primeraka i
ostala klasiranja, rangiranja i luksuzira-
nja? Znači li umor i reakciju na industrijsku
proizvodnju knjiga, na industrijalizaciju
(nije li takav umor došao prerano?) Zar
bibliofilska izdanja i sve te igre sa
numeracijama i potpisima nisu upravo
kompromis sa industrijalizacijom, zar u
istinu može da bude desetina „originala“,
zar su originali uopšte važni kad to već
nije slika cela slikana rukom? Gde je
poenta tolikog napora, nesebičnog (to
znam) i tolikog talenta koje pokazuje
Ras?

Možda te knjige, novostare, njihovi oko-
vi i kopče, znače jednu dublju nostal-

giju, jednu neziviljenu, feudalnu, viteško-
dovodinsku slavju i sjaj kod kompenza-
ciju za promene dana, kao tražanje za
staljinim vrednostima? Ali, zar staljne
vrednosti ne žive tako glasno i u prome-
nama dana, zar često te staljne vrednosti
i ne traže i ne osmišljavaju promene dana?

Vidim da je u poslednje vreme sve više
pokušaja i ambicija da se koriste likovni
efekti raznih tipova stare cirilice. Nisu to
uvek neuki i nespretni pokušaji, ali sme-
šan je posao čeličnim perom, pod fluores-
centnim svetlom, imitirati poteze kaluđera
pored lojanice sa sušitim perom u ruci,
smešan je posao i stilizovanje starih čir-
ličnih slova tako da ih teško čitamo. Stvar
je u tome — da ih čitamo što lakše, da
se sama čitaju — ne samo da za drukcije
dekorativno pismo nemamo vremena, ne-
go nemamo ni volje, ni potrebe, ni oprav-
danja.

Gledam poznatu tešku šaru — okvir
prve strane na prospektu za knjige Srpske
književne zadruge. Može se lepo pratiti
geometrizacija ornamenata sa biljnim mo-
tivima, stil „jugendstila“, odnosno sece-
sije, mogu se razumeti ambicije tog pokreta
kao reakcije na eklektizam XIX veka,
ali može se odmah i osetiti dekadencija te
dekorativnosti. Funkcija te šare je da ka-
že nešto o starosti, solidnosti, tradiciji jed-
ne kuće ponosne na tradiciju. Ona to
možda i kaže, ali ta šara nam je ružna,
lažna kao izraz, neprijatna, neprirodna kao
okvir za naslove savremenih tekstova.

Bilo bi to zgodno da Beograd ima svoj
grb, pa da se svuda stavlja taj grb kao
što Italijani imaju i svuda stavljuju bez-
brojne grobove. Ali, Italijani su stvarno
imali grobove i pravu istoriju grobova. Mi
smo ih imali malo, a sve što su oni sim-
bolisali danas ne postoji ili je drukčije.

U radnji „Suvenir“ u Beogradu prodaju
se predratni (nezvanični) grbovi Beograda
(na mermeru za 1.400 dinara, na lancu za
1.500 dinara i u obliku tanjirića za 1.900
dinara). Grb je, sećamo se, slika turskog
Beograda — tvrdava iznad vode sa ladom
i veslima.

Već nekoliko konkursa za plakat, koje
organizuje Turistički savez Beograda, pro-
palo je, jer autori ne mogu da nađu ni
jedan odgovarajući — simbol za Beograd!

Tako su nam važni grbovi, zaštitni zna-
kovi, amblemi, inicijali, simboli, simbolični
ukrasi! Zašto su nam tako važni, zašto
treba grbove industrijski da pravimo? Zar
nema drugih načina, koji su nam bliži
da se obeležimo, da stvaramo simbole. Te
druge načine bi možda i turisti prihvatili
rađe od konvencionalnih tričarića — zna-
čaka, kašičica, medaljona, lančica za klju-
čeve, dekorativnih tanjirića itd.

Na velikom zidu veliko platno i na nje-
mu ispisane ne obične parole nego tople,
predsedniku Titu za njegov prošlogodišnji
rodendan. Ali, na platnu je to ovako na-
slikano: reč su kao ispisane na jednom
pergamentu koji još pri dnu ima traku i
voštani pečat. Zašto pergament — za jezik
mladića sa autoputa? A znamo da se ispi-
suju i baš pravi pergamenti. Ulaže se fini,
umetnički, muktropni rad da se napravi
lepi primerak pisma na pergamentu, da
bi on rekao lepe želje i ostao kao uspo-
mena. Ali, zar te uspomene moraju da
budu zapisane kao da ih šalje neko sa
nekog srednjovekovnog dvora, a ne mladić
koji montira parne kotlove, građevinar,
zadugar, književnik, srednjoškolar, trak-
torista? Zar ne mogu za naše reči i naše
načine da ih slikamo kojih nije bilo nekad
u vreme pergamenta i voska? Zar nemamo
naš savremeni sjaj i zar moramo i za tu
priliku da izvlačimo muzejski feudalni
sjaj?